

Suradnja roditelja i odgojitelja u ustanovama za rani i predškolski odgoj i obrazovanje

Balaban, Tea

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:448416>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-01**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)



**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ**

**TEA BALABAN
ZAVRŠNIRAD**

**SURADNJA RODITELJA I ODGOJITELJA U
USTANOVAMA ZA RANI I PREDŠKOLSKI
ODGOJ I OBRAZOVANJE**

Zagreb, rujan 2020.

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ
(PETRINJA)**

ZAVRŠNI RAD

Ime i prezime pristupnika: Tea Balaban

TEMA ZAVRŠNOG RADA: Suradnja roditelja i odgojitelja u ustanovama za rani i predškolski odgoj i obrazovanje

MENTOR: Prof. dr. sc. Anka Jurčević – Lozančić

SUMENTOR: Dr.sc. Edita Rogulj

Zagreb, rujan 2020.

SADRŽAJ

SAŽETAK

SUMMARY

1. UVOD	1
2. OBITELJ, ODGOJITELJI I ODGOJNO-OBRAZOVNE INSTITUCIJE	2
2.1. Obitelj	2
2.1.1. Roditeljstvo	3
2.1.2. Roditeljski utjecaj na dijete	8
2.2. Odgojitelji	8
2.2.1. Kompetencije odgojitelja	10
2.2.2. Stavovi odgojitelja	12
2.3. Odgojno-obrazovna institucija	12
3. OBLICI SURADNJE	14
3.1. Kutić za roditelje	15
3.2. Individualni razgovori	16
3.3. Roditeljski sastanci	17
3.4. Informiranje putem letka	20
3.5. Digitalna tehnologija u suradnji s roditeljima	21
4. SURADNJOM DO PARTNERSTVA	27
4.1. Razlike suradnje i partnerstva	28
4.2. Čimbenici koji doprinose uspješnom partnerstvu	30
5. ZAKLJUČAK	32
LITERATURA	33
POPIS SLIKA	38
POPIS TABLICA	39
IZJAVA O SAMOSTALNOJ IZRADI RADA	40

SAŽETAK

Obitelj je temeljna zajednica kojoj je uloga roditelja da pruže djetetu potporu u razvoju, kako bi se dijete razvilo u samostalnu i uspješnu osobu, odnosno obitelj se smatra najvećim uzorom za dijete. Literatura spominje četiri različita roditeljska odgojna stila: autoritaran, autoritativan, zanemarujući i permisivan. Uz navedene roditeljske stilove, u djetetovom životu važnu ulogu predstavlja i odgojno – obrazovna institucija jer dijete uključuje u socijalno okruženje u kojem razvija različite vještine i kompetencije. Ključna osoba u tom procesu svakako je odgojitelj koji upoznaje dijete kroz svakodnevne aktivnosti te s njim provodi i do deset sati dnevno. Upravo stoga odgojitelj postaje vrlo važna osoba u djetetovom životu. Kvaliteta institucijskog odgoja uvelike ovisi o kvaliteti suradnje između odgojitelja i roditelja. Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje, suradnju između odgojitelja i roditelja definira kao partnerski odnos temeljen na poštovanju i prihvaćanju. Razvoj suradnje zahtjeva strpljenje, individualni pristup i razumijevanje. Suradnja roditelja i odgojitelja u odgojno – obrazovnim institucijama važna je zbog cjelokupnog razvoja djeteta, a profesionalni odnos odgojitelja prema roditeljima temelji se na izbjegavanju vlastitih stavova. U odgojno – obrazovnoj instituciji uspostavljanje dobre suradnje s roditeljima zahtijeva različite oblike suradnje kao što su kutići za roditelje, individualni razgovori, roditeljski sastanci i informiranje putem letka. Suvremeno doba donosi neke promjene u suradnji koje odgojitelju mogu pomoći da lakše i brže prenosi informacije i komunicira s roditeljem. Danas se sve više koristi digitalna tehnologija u suradnji s roditeljima jer omogućuje kvalitetniju komunikaciju između roditelja i odgojitelja, a može se koristiti kroz različite oblike. Neki od tih oblika su: društvene mreže, mobilne aplikacije, elektronička pošta, web stranice te video i foto dokumentacija. Partnerstvo predstavlja najuspješniji oblik suradnje jer su tada ravnopravni odnosi između roditelja i odgojno – obrazovne institucije. Svaka odgojno – obrazovna institucija trebala bi težiti razvitku takvog odnosa kako bi osigurala provođenje što kvalitetnijeg odgojno-obrazovnog rada.

Ključne riječi: komunikacija, obitelj, odgojno-obrazovna institucija, partnerstvo

SUMMARY

Family is a fundamental community in which parents provide support in child development, so they can become independent and successful person, in fact family is considered to have the greatest role for the child. Literature mentioned four different parenting styles: authoritarian, authoritative, neglectful and permissive. Among listed parenting styles, an educational institution plays an important roll in a child's life because it includes a child in social surroundings in which they develop different skills and competencies. The key person in this process is certainly the educator who gets to know the child through daily activities and spends up to ten hours a day with him. That's why an educator becomes a very important person in a child's life. The quality of institutional education largely depends on the quality of cooperation between educators and parents. The National Curriculum for Early and Preschool Education defines cooperation between educators and parents as a partnership based on respect and acceptance. Development of cooperation with parents requires patience, individual approach and understanding. The cooperation of parents and educators in educational institutions is very important for ensuring the overall well - being of the child and professional attitude of educators towards parents is based on avoiding the educators' own attitudes towards parents. In an educational institution, establishing good cooperation with parents requires various forms of cooperation such as individual meetings, parent meetings, parent boxes and leaflet information. The modern age brings some changes in cooperation that can help the educator to convey information and communicate with the parent more easily and quickly. Today, digital technology is increasingly used in cooperation with parents because it allows better communication between parents and educators, and can be used through various forms. Some of those are: social networks, mobile applications, e-mail, websites, video and photo documentation. Partnership is the most successful form of cooperation because then the parents and the educational institution are equal partners. Every educational institution should strive to the development of such a relationship to ensure the implementation of the highest quality educational work.

Key words: cooperation, educational institution, educators, family

1. UVOD

Obitelj je primarna zajednica u kojoj se dijete odgaja, a pritom važnu ulogu imaju roditelji, ali i drugi članovi obitelji poput baka, djedova, braće i sestara. Uz obiteljsko okruženje, dijete se odgaja i obrazuje u instituciji za rani i predškolski odgoj i obrazovanje u kojoj odgojitelj ima ključnu ulogu. Odgojitelj je veoma važan u djetetovom životu jer je kao i roditelj model ponašanja kojeg dijete sluša, oponaša, igra se i boravi s njim do deset sati dnevno u raznim svakodnevnim aktivnostima kroz koje upoznaje dijete. Odgojno – obrazovna institucija svoj rad temelji na suvremenim paradigmatima, a važna je za cjelokupni razvitak djeteta te u suradnji s roditeljima omogućuje aktivno sudjelovanje u svim aspektima funkcioniranja organizacije, od prehrane i igre do učenja i rada.

Jedan od ciljeva suvremenog pristupa svakako je suradnja roditelja i odgojitelja te sretno, zdravo, samopouzđano, kompetentno, odgojeno i obrazovano dijete. Aktivno sudjelovanje potiče se kroz svakodnevnu komunikaciju što pridonosi razvoju suradničkih odnosa koji teže ka partnerskim. U tom procesu važne su komunikacijske kompetencije odgojitelja koje se odražavaju u provođenju različitih oblika komunikacije. Kao temeljna podjela mogu se navesti tradicionalni i suvremeni oblici komunikacije. U tradicionalnoj suradnji naglasak je na formalnoj komunikaciji dok je u suvremenoj suradnji koja teži partnerskom odnosu naglasak na interakciji i zajedničkom radu na dobrobiti djeteta (Jeić, 2013). Korištenjem suvremenih oblika komunikacije proširuje se i unaprjeđuje vrijednost tradicionalnih oblika komunikacije (Rogulj, 2018). U suvremenoj komunikaciji između roditelja i odgojno-obrazovne institucije partnerstvo je krajnji cilj suradnje koji svaki odgojitelj želi postići. Odgojno – obrazovna institucija je usmjerena na dijete, a roditelje gleda kao na ravnopravne partnere u odnosu.

2. OBITELJ, ODGOJITELJI I ODGOJNO-OBRAZOVNE INSTITUCIJE

2.1. Obitelj

Od velikog broja Zakona koji su vezani uz obitelj spominjemo Zakon o socijalnoj skrbi koji je na snazi od 2013. godine i koji u članku 4. navodi:

“Obitelj je osnovna društvena skupina, povezana srodstvom, utemeljena na braku i zajedničkom životu užega kruga srodnika, prije svega roditelja, koji vode brigu o djeci (svojoj ili posvojenoj) te ih odgajaju.”

(Zakon o socijalnoj skrbi, NN br. 157/13, 152/14, 98/15, 52/16, 16/17, 130/17, 98/19, 64/20)

Tradicionalno shvaćanje obitelji podrazumijeva obitelj koja uključuje bračne partnere i djecu. No, u suvremenom dobu to se promijenilo zbog raznih razloga kao što su razvodi, samohrane obitelji, zaposlene majke, zamijenjene uloge majke i oca te sve više roditelja, naročito majka žele dijete bez braka (Ljubetić, 2007). Obitelji prema autorici možemo gledati u užem i širem smislu te uz roditelje i djeca spadaju u obitelj prema užem smislu, dok u obitelj prema širem smislu spadaju bake, djedovi, stričevi i tete.

Suvremena se obitelj ubraja u institucije koje su u zadnjih nekoliko desetljeća doživjele velike promjene. U njima se veća kvaliteta pridaje kvaliteti odlučivanja, nego samom procesu donošenja odluka. Za razliku od navedenog, u demokratskim obiteljima partneri se bezuvjetno podupiru (Jull, 1996). U suvremenom društvu postoji strukturalna raznolikost obitelji dok u tradicionalnom kontekstu obitelj čine bračni par i djeca. Navedena percepcija obitelji u mnogočemu se promijenila. Dosadašnja uvjerenja postala su dio prošlosti, a neki od pokazatelji toga su: razvodi, samohrane obitelji, suživot, zaposlene majke, zamijene uloge majke i oca. Obitelj nije statična jedinica koja će trajati zauvijek u jednom obliku (Schaffer, 2000). Sve je više samohranih majki, homoseksualnim brakova koji posvajanjem djece pokušavaju formirati *pravu* obiteljsku zajednicu. Na djeci se najviše odražavaju navedene strukturalne promjene. U svakoj promjeni obiteljske strukture posebnu pažnju treba posvetiti tome kako novonastale

okolnosti utječu na dijete. Raznolikost obiteljskih struktura, nikako, ne znači da sve obiteljske strukture jednako kvalitetno zadovoljavaju potrebe djeteta. Prema istraživanjima psihološki zdrave osobe mogu se razvijati u više društvenih grupacija te prilagođenost jednoj specifičnoj normi nije presudna za djetetovu dobrobit (Ljubetić, 2007 prema Schaffer, 2000). Unutar obitelji stječu se osnove odgoja u svim područjima života koje se ne mogu kompenzirati nikakvim edukativnim diskursima. Razlog tome je činjenica da je djetetu obiteljska sredina, unutar koje dijete stječe prva znanja i iskustva, najprirodnija i najbliskija. Također, vrijednosti stečene u obitelji najčešće ostaju nepromijenjene za cijeli život (Vukasović, 1999). Odgoj se unutar obitelji oslanja na roditeljske osjećaje, njihovu vezanost na potomstvo, njihovu potrebu, želju i nastojanje da pomognu svojoj djeci te da ih što bolje pripreme za život (Petani, 2010). Osim navedenog, unutar obitelj dolazi do socijalizacije prilikom koje se dijete razvija u samostalnu odraslu osobu unutar obiteljskog okruženja (Giddens, 2007). Unutar obitelji poželjni su skladni obiteljski odnosi jer oni utječu na stabilnost obitelji te na atmosferu koja u obiteljskom okruženju prevladava. Na oblikovanje djetetove osobnosti pozitivno djeluje skladan i uravnotežen obiteljski život. Uspješan obiteljski odgoj ovisi i o psihičkoj, socijalnoj i moralnoj zrelosti roditelja, njihovom pedagoškom osjećaju i razini pedagoške kulture. Obitelj će biti odgojno djelotvorna ako se članovi obitelji međusobno poštuju i vole, ako pokazuju jedni prema drugima određenu pozornost i razumijevanje, ako poznaju smisao odgoja i zajednički teže njegovom ostvarivanju. Danas je roditeljski odgoj životna uloga koju roditelj izvršava uspješno ili manje uspješno. Pritom je važno napomenuti da roditelji svoju životnu ulogu ne obavljaju u nekom izoliranom prostoru, odnosno da su njihovi postupci pod velikim utjecajem društvenih procesa (Maleš, 2011).

2.1.1. Roditeljstvo

„Roditelji su prvi i najznačajniji odgajatelji djeteta, prvi modeli identifikacije i imitacije, prvi uzori za učenje govora i most za uspostavljanje socijalnih kontakata sa širim okruženjem.“ (Ljubetić, 2007, str. 63). Ovakvo shvaćanje roditelja ukazuje na činjenicu da oni imaju ključnu ulogu u odgoju i socijalizaciji djeteta. „Roditeljstvo podrazumijeva niz namjernih i sustavnih aktivnosti kojima se promiče dječji razvoj te osiguravaju

optimalni uvjeti odrastanja i zadovoljavanja egzistencijalnih i psihofizičkih potreba djece.“ (Visković, 2018, str. 23). Biti roditelj, zapravo, znači prihvatiti vrlo zahtjevnu i složenu životnu ulogu. Iz zahtjevnosti i složenosti ove uloge proizlazi i činjenica da roditeljstvo utječe na brojne druge životne uloge i funkcije.

Uzor prikladnog ponašanja i izražavanja emocija te odnošenja prema drugim osobama je roditelj djetetu. Od roditelja dijete uči i razvija vlastite moralne vrijednosti, rješavanje sukoba i prosocijalna ponašanja tako da roditelj postavljajući granice pomaže djetetu razumjeti što je prihvatljivo, a što nije prihvatljivo (Pećnik i Starc, 2010). Na temelju svega navedenog, funkcije roditelja mogu se podijeliti na (Petani, 2010, str. 31):

- Biološko – reproduktivna funkcija koja se odnosi na rađanje i stvaranje potomstva,
- Odgojna funkcija – obiteljska specifičnost je u intimnosti i emocionalnoj povezanosti, u ljubavi i bliskosti, spontanom prihvaćanju dužnosti i odgovornosti,
- Gospodarska funkcija odnosi se na podmirenje svih bioloških, materijalnih i duhovnih potreba obitelji i njezinih članova što podrazumijeva uvođenje mladih u svijet rada te razvijanje pozitivnog stava o radu,
- Društveno-kulturna funkcija – odnosi se na proces socijalizacije,
- Moralna funkcija – odnosi se na moral koji se očituje u vrednovanju ljudskih htijenja i postupaka kao dobrih i loših,
- Religijska funkcija – odnosi se na vjerski odgoj kroz koji obitelj čuva, njeguje i štiti vjerske istine, religijsku kulturu i vrijednosti,
- Domoljubna funkcija podrazumijeva razvijanje osjećaja nacionalne pripadnosti, privrženosti i odanosti svome narodu i domovini.

Pružajući podršku, uz poučavanje i poticanje djeteta vodimo do osamostaljenja, a s jasnim pravilima i granicama uključujemo ga u obiteljski život. Ponekad je roditeljima teško ostati dosljedan kada su u pitanju njihova vlastita djeca (Rečić, 2006). Biti roditelj zahtjeva poseban angažman koji za cilj ima odgoj djeteta u zrelu, emocionalno stabilnu ličnost. Roditelj to ostvaruje svojim utjecajem na dijete odnosno, poticanjem razvoja pozitivne slike djeteta o samome sebi, razvojem samopouzdanja djeteta, a sve to uz pružanje ljubavi i podrške (Stofla, 2015). Svi roditelji žele najbolje svom djetetu, ali svi roditelji nisu jednako uspješni. Brajša (2003) roditelje dijele na prosječne, *lošije* i bolje. Prosječni roditelji su najčešći jer nedovoljno rade na sebi da bi bili bolji, ali se trude da ne bi bili *lošiji* dok *lošiji* roditelji nisu *lošiji* u svojim namjerama i željama nego u zanemarivanju sebe i svog osobnog razvoja, a bolji roditelji konstantno rade na sebi.

Stil roditeljskog odgoja podrazumijeva najčešće ponašanje koje roditelji koriste u odgoju djeteta. Prema Bukvić (2019) roditeljski odgojni stilovi obuhvaćaju sve roditeljske stavove prema djetetu gradeći emocionalno ozračje koje označava interakcija između roditelja i djeteta. Roditelji u svakodnevnim izazovima donose odluke kako odgajati djecu i svaki od njih predstavlja opći roditeljski stil koji utječe na djecu. Ponašanje roditelja prema djeci, ali i odnosi među roditeljima određuju utjecaj koji roditelji imaju na djecu. Pod navedenim značajkama formiraju se i roditeljski odgojni stilovi.

Milanović i sur. (2014, str. 36) naglašavaju dvije dimenzije roditeljstva koje su bitne za dječji razvoj:

- roditeljsku toplinu i
- roditeljski nadzor.

Roditeljska toplina iznimno je važna jer roditelji svojim toplim pristupom mogu pozitivno djelovati na dijete pružajući im osjećaj sigurnosti. Međutim, uz roditeljsku toplinu važan je i roditeljski nadzor djeteta kojim se dijete usmjerava, potiče i upozorava kada nešto radi na neprimjeren način. Uloga roditelja je pronaći pravilne omjere između roditeljske topline i roditeljskog nadzora.

Kombinacijom tih dviju dimenzija dobivamo četiri opća stila roditeljstva. Prema Čudini-Obradović i Obradoviću (2006) roditeljski odgojni stil dijeli se na četiri tipa:

1. *Autoritaran* roditeljski odgojni stil prepoznatljiv je po velikim zahtjevima i strogom nadzoru bez pružanja dovoljno topline i potpore. Roditelji su veoma strogi i zahtjevni, postavljaju granice i pravila, a disciplinu postižu prijetnjama i kaznama. Djeca su uglavnom veoma poslušna i sposobna, ali su sklona niskom samopoštovanju, strahu, bojažljivosti, slabijih socijalnih kompetencija, agresivna i povučena.
2. *Autoritativan* roditeljski odgojni stil je najpoželjniji jer je usmjeren prema djetetu pružajući mu dovoljno topline i potpore uz jasno postavljene granice. Postavljene granice i pravila djetetu se objašnjavaju. Kod djeteta roditelji žele razviti dječju kreativnost, samostalnost, znatiželju i sreću. Djeca su spontana, slobodno izražavaju mišljenje i emocije, neovisna, uspješna s boljim samopouzdanjem i samopoštovanjem.
3. *Zanemarujući* roditeljski odgojni stil smatra se najlošijim za dijete jer roditelji samo zadovoljavaju osnovne potrebe djeteta ne pružajući mu toplinu, potporu i nadzor. Djeca vrijeme provode sama bez da roditelji znaju gdje su, što rade i s kim se druže. Često će djeca pokazivati različite oblike neželjenog ponašanja.
4. *Permisivan* roditeljski odgojni stil prepoznatljiv je po tome što roditelji svojoj djeci pružaju dovoljno topline i potpore, ali ne postavljaju jasne granice i provode slabu kontrolu. Roditelji ispunjavaju sve dječje zahtjeve čak i kada to nije potrebno. Djeca se tada osjećaju nesigurno i nesnalažljiva su u granicama što potiče impulzivno i agresivno ponašanje djece.

Prema Milanović (2014) svaki od općih stilova roditeljstva uključuje ili ne uključuje dimenzije roditeljstva. Autoritativni stil uključuje toplinu i nadzor dok autoritarni stil uključuje samo nadzor. Popustljiv stil uključuje toplinu, ali ne uključuje nadzor, a kod ravnodušanog stila nema ni topline ni nadzora.

Tablica 1. Stilovi i dimenzije roditeljstva (Milanović i sur., 2014, str. 36)

DIMENZIJE RODITELJSTVA	OPĆI STILOVI RODITELJSTVA			
	AUTORITATIVNI	AUTORITARNI	POPUSTLJIVI	RAVNODUŠNI
TOPLINA	+	-	+	-
NADZOR	+	+	-	-

Gledajući Tablicu 1. vidljivo je da autoritativni odgojni stil najbolji za dijete jer pruža dovoljno topline uz odgovarajući nadzor jer djetetu nije dovoljno pružiti samo puno topline, nego mu je potrebno postaviti granice i objasniti pravila, dok se ravnodušni odgojni stil smatra najlošijim i najopasnijim zato što djetetu ne pruža toplinu ni nadzor te se ne zadovoljavaju potrebe djeteta.

Sve to ukazuje na činjenicu da je odgoj djece pod utjecajem različitih čimbenika. Navedeni čimbenici su više ili manje prisutni u pojedinim roditeljskim stilovima odgoja. Ipak, bez obzira na njihovu brojnost koja utječe na roditeljski odgoj djece, postoje neki koji su prioritetni.

Rosić (2005, str 93.) navodi da je obitelj „...prva i najvažnija škola u kojoj dijete stječe prva znanja, vještine, umijeća i navike.“ Uz obitelj najvažniji činitelj u odgoju djeteta je i odgojno-obrazovna institucija, dok su najvažniji čimbenici prema Rosić (2005):

1. uspostavljanje jasnih i razumljivih pravila obitelji, ograničenja za koje djeca znaju da ih ne smiju prekršiti bez posljedica,
2. u obiteljskom odgoju pružanje ljubavi, topline, nježnosti i podrške u životu svakog djeteta.

Pravila u obitelji iznimno su važna jer ona usmjeravaju djetetovo ponašanje, odnosno ukazuju mu na to koje ponašanje je društveno prihvatljivo, a koje nije. Osim pravila, u obiteljskom okruženju potrebno je uspostaviti i pozitivno ozračje. Obiteljsko okruženje jest okolina u kojoj roditelji imaju ključan utjecaj na dijete. Upravo o tom utjecaju govorit

će se u nastavku ovog rada.

2.1.2. Roditeljski utjecaj na dijete

Roditelji na dijete utječu već prije njegovog rođenja što se nastavlja i nakon djetetova rođenja. U predškolskom razdoblju djeca najlakše i najdublje preuzimaju društvene vrijednosti i zato je tu važna obitelj (Bašić, Trbović i Žižak, 1993). „Skladni obiteljski odnosi omogućuju zdrave socijalne odnose među članovima obitelji, daju osjećaj sigurnosti djeteta i pomažu razvijanje najvažnijih crta osobnosti: čvrstoću karaktera, hrabrost, optimizam.“ (Rečić, 2006, str. 10). Dobri odnosi među roditeljima prvi su temelj na kojem se grade pozitivni utjecaji na dijete jer dijete uči od svojih roditelja. Koji mu ukazuju na to kako funkcioniraju odnosi među ljudima i kako ih razvijati.

U obitelji dijete postaje svjesno sebe, stječe prva socijalna iskustva, nailazi na iskrenu ljubav, razumijevanje, shvaćanje, zaštitu, sigurnost i pomoć (Rosić, 2005). Kvalitetni odnosi između djeteta i roditelja mogu dovesti do dobrih razvojnih rezultata dok loši do neprilagođenog ponašanja i delinkvencije (Čudini-Obradović i Obradović, 2006).

2.2. Odgojitelji

Državni pedagoški standard (2008) u članku 2. navodi da je „...odgojitelj je stručno osposobljena osoba za odgojno-obrazovni rad s djecom u dječjem vrtiću ili drugoj pravnoj osobi koja obavlja djelatnost predškolskog odgoja i naobrazbe.“ (Državni pedagoški standard, NN, br. 10/97. i 107/07). Za razliku od njega Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2014) navodi da je odgojitelj profesionalna osoba koja u suradnji s roditeljima radi na dobrobiti djeteta kroz razvijanje njegovih individualnih mogućnosti i potreba.

Uloga odgojitelja prema čl. 26, Državnog pedagoškog standarda (2008) je:

- pravodobno planiranje, programiranje i vrednovanje odgojno-obrazovnog rada u

dogovorenim razdobljima,

- prikupljanje, izrađivanje i održavanje sredstva za rad s djecom te vođenje brige o estetskom i funkcionalnom uređenju prostora za izvođenje različitih aktivnosti,
- rad na zadovoljenju svakidašnjih potreba djece i njihovih razvojnih zadaća te poticanje razvoja svakoga djeteta prema njegovim sposobnostima,
- vođenje dokumentacije o djeci i radu te zadovoljavanje stručnih zahtjeva u organizaciji i unapređenju odgojno-obrazovnog procesa,
- surađivanje s roditeljima, stručnjacima i stručnim timom u dječjem vrtiću kao i s ostalim sudionicima u odgoju i naobrazbi djece predškolske dobi u lokalnoj zajednici.
- odgovornost za provedbu programa rada s djecom kao i za opremu i didaktička sredstva kojima se koristi u radu.

U odnosu na Državni pedagoški standard (2008), brojni autori na različite načine definiraju ulogu odgojitelja. Brajša, Brajša-Žganec i Slunjski (1999, str. 153) navode da postoji devet teza o odgojiteljima:

1. Svi odgojitelji vole djecu i žele im sve najbolje.
2. Svi su odgojitelji uvjereni da su dobri, a ne loši odgojitelji.
3. Svi su odgojitelji povremeno itekako pametni i mudri, samo ne znaju to prepoznati i osvijestiti, te uvijek kada je potrebno, i primijeniti.
4. Osobno zadovoljni odgojitelji su bolji, pametniji i mudriji.
5. Svaki odgojitelj ima pravo da mu je ponekad teško i da ima negativne emocije prema djetetu.
6. Odgojitelji imaju pravo tražiti pomoć i za sebe, a ne samo za dijete.
7. Odgoj djeteta je vještina, koju odgojitelji mogu i trebaju učiti i naučiti.
8. Odgojitelji su često bez razloga nezadovoljni i frustrirani zbog predrasuda i pogrešnih mišljenja o uspješnosti roditeljstva i odgoja.
9. Kvalitetan postupak s djetetom nije važan samo za buduću sreću djeteta nego i odgojitelja.

2.2.1. Kompetencije odgojitelja

Anić (2003) definira kompetenciju kao „...priznatu stručnost, sposobnost kojom netko raspolaže.” Dok Mijatović (2000) pod kompetencijom razumijeva „...osobnu sposobnost da se čini, izvodi, upravlja ili djeluje na razini određenog znanja, umijeća i sposobnosti, što osoba može dokazati na formalni ili neformalni način.” (Slunjski, Šagud, Brajša-Žganec, 2006). Za stalni profesionalni razvoj odgojitelja, važno je stalno stručno usavršavanje. Prema ISSA (2011, str. 15) kvalitetna pedagoška praksa sadržava sedam područja:

1. Interakcije - su važne za razvoj tjelesnog, socijalnog, emocionalnog i kognitivnog razvoja djece, omogućuju kontinuirano učenje, a odgojitelji na brižan i podržavajući način omogućuju djeci sudjelovanje u različitim interakcijama i procesima konstrukcije novih znanja i značenja.
2. Obitelj i zajednica - uvažavajući ulogu obitelji kao prve djetetove odgojno-obrazovne i socijalne sredine za učenje, odgojitelj povezuje vrtić i obitelj/zajednicu i unapređuje kontinuiranu dvosmjernu komunikaciju.
3. Inkluzija, različitost i demokratske vrijednosti - odgojitelj predstavlja model ponašanja i omogućava djeci da kroz svakodnevna iskustva uče poštovati i cijeniti različitosti, razvijati vještine sudjelovanja, kod djece potiče prepoznavanje i uvažavanje različitih potreba, djelotvornu suradnju za ostvarenje zajedničkih ciljeva i poštivanje posebnih interesa i potreba svakog pojedinog djeteta ili grupe.
4. Procjenjivanje i planiranje - odgojitelj razvija planove koji se temelje na iskustvima i sposobnostima djece vodeći računa o svemu što je potrebno kako bi se ostvarili njihovi puni potencijali, a djeca, obitelji i relevantni stručnjaci uključeni su u proces praćenja, procjenjivanja i planiranja.
5. Strategije poučavanja - strategije koje odgojitelji koriste trebaju odražavati demokratske vrijednosti, a u obzir trebaju uzeti sva razvojna područja. Različitim strategijama kod djece treba razvijati vještine koje im omogućuju da postanu odgovorni članovi društva, kao i osjećaj empatije i brige za druge, otvorenost i poštivanje različitosti.

6. Okruženje za učenje - utječe na kognitivni, socijalni, emocionalni i tjelesni razvoj djece, a odgojitelj osigurava da se svako dijete osjeća dobrodošlim i time djeci daje poruku da je svaka osoba cijenjena.
7. Profesionalni razvoj – odgojitelji koji su kontinuirano uključeni u proces profesionalnog i osobnog razvoja, reflektiraju o vlastitoj praksi, surađuju s kolegama i na njih prenose svoj entuzijazam za cjeloživotno učenje.

Obrazovanje odgojitelja povezuje se s terminom cjeloživotnog obrazovanja koje je sastavni dio profesionalnog razvoja svakog odgojitelja. Kroz cjeloživotno obrazovanje odgojitelj razvija i svoje kompetencije koje su povezane s praćenjem suvremenih teorija odgoja i obrazovanja djece rane i predškolske dobi. Upravo sudjelovanjem u različitim edukativnim programima proširuje znanje te mu se podiže kvaliteta rada i kvaliteta odgojno-obrazovne institucije.

Nacionalnim kurikulumom za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2014, str. 27) odgojitelj bi svojim odgojno-obrazovnim radom trebao kod djeteta osnažiti osam temeljnih kompetencija za cjeloživotno učenje, koje je obrazovna politika RH prihvatila iz Europske unije, a to su:

1. Komunikacija na materinskome jeziku
2. Komunikacija na stranim jezicima
3. Matematička kompetencija i osnovne kompetencije u prirodoslovlju
4. Digitalna kompetencija
5. Učiti kako učiti
6. Socijalna i građanska kompetencija
7. Inicijativnost i poduzetnost
8. Kulturna svijest i izražavanje.

2.2.2. Stavovi odgojitelja

Profesionalni razvoj svakog odgojitelja determiniran je njegovim stavovima, koji su ključni u pristupu odgojitelja prema vlastitom profesionalnom razvoju. Prema Hrvatskoj enciklopediji (2020) „...stav je stečena, relativno trajna i stabilna struktura pozitivnih ili negativnih emocija, vrjednovanja i ponašanja prema nekom objektu (osobi, skupini, pojavi, ideji).” U ostvarivanju kvalitetne suradnje s roditeljima, potrebno je izbjegavati prevladavanje osobnih stavova odgojitelja prema roditeljima. Pozitivni stavovi doprinose međusobnim odnosima u svakodnevnim interakcijama jer su usmjereni na poštivanje različitosti, individualnosti i jedinstvenosti svake obitelji te tako ohrabruju i pospješuju suradnju (Višnjić Jevtić, 2018).

Istraživanje navodi negativne stavove odgojitelja koji obeshrabruju suradnju prema roditeljima, a mogu se podijeliti u četiri skupine (Milanović i sur, 2014., str. 80) :

1. odgojiteljev stav prema sebi i svojem profesionalnom položaju i ulozi,
2. odgojiteljevo mišljenje o tome kako ga roditelji vide i što od njega očekuju,
3. odgojiteljev opći stav prema roditeljima i
4. odgojiteljev stav prema sebi i roditelju u problemskoj situaciji.

2.3. Odgojno-obrazovna institucija

Danas velik broj djece rane i predškolske dobi, pohađa odgojno-obrazovne ustanove. Jedan od razloga takvog pristupa jest i činjenica da je vrtić prepoznat kao institucija koja posjeduje sve potrebne potencijale za kvalitetan razvoj djece, njihovih osobnih kompetencija i socijalnih vještina.

„Vrtić je mjesto gdje rade stručnjaci s kompetencijama koje roditelji prepoznaju i cijene.“ (Jurković i suradnici, 2006, str 7). Vrtić je *živi organizam*, odnosno kompleksan sustav gdje niti jedan dio ne možemo razumjeti, opisati i tumačiti bez cjeline (Slunjski, 2008).

U vrtiću – zajednici koja uči treba prema Slunjski (2008, str. 7-12):

- razvijati svijest ljudi o međusobnoj, interaktivnoj povezanosti svih dijelova konteksta vrtića, kao i povezanosti vrtića sa širim društvenim kontekstom,
- odgojitelji djecu trebaju smatrati inteligentnim, kompetentnim i razboritim osobama,
- vrtić se mijenja i razvija sustavno, cjelovito i na svoj jedinstven način,
- promjena se smatra sastavnim dijelom svog postojanja,
- neprekidno poticati ljude da grade osobne vizije, da dijele vizije i kreiraju zajedničku viziju,
- vodstvo vrtića bi trebalo biti usmjereno na razvoj odnosa i povjerenja među ljudima i stvaranje okruženja koje potiče stalno učenje svih sudionika odgojno – obrazovnog procesa,
- odgojitelji i stručni suradnici trebali bi odgojno – obrazovnu praksu kontinuirano istraživati kako bi je što bolje razumjeli i kvalitativno mijenjali i
- cjeloživotno učenje.

Suvremeni pristup odgoju i obrazovanju djece u vrtiću bitno se razlikuje od tradicionalnog pristupa. U prošlosti je vrtić shvaćan kao mjesto gdje roditelji ostavljaju djecu kako bi mogli raditi. Danas je ipak naglasak na individualizaciji i integraciji odgojno-obrazovnog procesa. Suvremena odgojno-obrazovna institucija prema Ljubetić (2009, str. 22) ima nova stajališta koja se temelje na:

- shvaćanju i prihvaćanju unutarnje motivacije kao izvorišta većine ljudskih aktivnosti, počevši od učenja do ostvarivanja vrhunskih znanstvenih rezultata,
- eliminiranju prisile u odgoju i obrazovanju, nužnost građenja i održavanja odnosa (roditelj-dijete, odgojitelj-dijete, učitelj-učenik i slično),
- pravu pojedinaca na jedinstven tempo i način učenja
- prihvaćanju pojedinaca kao samoregulirajućeg ili samoorganizirajućeg sustava,
- prihvaćanju ideje učenja kao cjeloživotnog procesa
- shvaćanju sustava ranog odgoja kao „kompleksnog živućeg sustava“ sa svojim zakonitostima i učenjima.

3. OBLICI SURADNJE

„Suradnja je važna dimenzija razvoja kvalitete u ustanovi za rani odgoj jer je kvalitetna odgojno – obrazovna praksa uvijek kolektivno, a ne individualno postignuće; ona se zajednički stvara razmjerno sposobnosti praktičara za prepoznavanje i primjenu (različitih) ideja i znanja svojih suradnika kao najvrednijeg potencijala (zajedničkog) razvoja.“ (NCVVO, 2012., str. 46). Posebno mjesto u ustanovama za rani i predškolski odgoj kod djece zauzima obitelj, a njihova angažiranost određuje kvalitetu odgojno-obrazovnih rezultata njihove djece.

Suradnja obitelji i odgojno – obrazovne institucije temelji se na načelima međusobnog uvažavanja i nadopunjavanja uloga, a zasniva se na tome da dijete u vrtiću provodi do deset sati dnevno u različitim aktivnostima (Rosić, 2005).

Prema Milanović i sur. (2014) imamo ove oblike suradnje:

- Kutić za roditelje,
- Individualni razgovor,
- Roditeljske sastanke i
- Informiranje i motiviranje putem letka.

Suradnja odgojno-obrazovnih ustanova i obitelji, odnosno roditelja i odgojitelja usmjerena je na postizanje zajedničkog cilja – dobrobiti djeteta. Navedena suradnja odvija se u određenom kontekstu i ima određeno vrijeme trajanja. Najvažniji elementi suradnje su (Ljubetić, 2014, str. 4):

- poštenje
- poštovanje
- vjerovanje
- otvorena komunikacija
- fleksibilnost

- aktivno slušanje
- dijeljenje informacija i
- neosuđivanje.

Kada se ovi elementi grupiraju dobivaju se tri dimenzije partnerstva koje ga određuju: jednakost, poštovanje i stil komunikacije (Ljubetić, 2014).

3.1. Kutić za roditelje

Bitan dio vrtićkog okruženja je i prostor u kojem se roditeljima pružaju dnevne informacije putem oglasne ploče na zidu. Upravo taj *kutak* za roditelje ima više naziva poput: kutića za roditelje, obiteljskog centra, obiteljskog kutića.

„To je prostor gdje se u pisanom obliku roditeljima daju obavijesti i izvješća o važnim događanjima u skupini, a odgojiteljima prijedlozi i mišljenja roditelja u cilju kvalitetnijeg odgojno obrazovnog procesa.“ (Gluščić i Pustaj, 2008, str. 17). Upravo kutić za roditelje Milanović i sur. (2014) nazivaju *otvoreni prozor* u život i rad skupine, dajući prikaz odgojno-obrazovnog rada skupine putem različitih informacija.

Prema Milanović i suradnicima (2014, str. 140) kutić za roditelje služi za :

- izvješćivanje o dostignućima i osobnostima skupine – samostalnost djece, druženje, rješavanje konflikata, spretnost, razgovori, igra i slično.
- izvješćivanje o životu i radu skupine – brojno stanje djece i skupina, promjene odgojitelja, što odgojitelj radi s djecom, što roditelj treba donijeti, jelovnici i slično.

Kutić za roditelje smješten je na zidu u pretprostoru skupine u kojem se roditelji najčešće provode vrijeme prilikom jutarnjeg dolaska ili dok čekaju da se dijete pripremi za odlazak kući. Bitno je stoga roditeljima ponuditi neke zanimljive sadržaje poput stručnih članaka, fotografija, videoprojeksija. Kutić za roditelje mogao bi se opremiti udobnom foteljom i policama s knjigama o temama bitnim za odgoj djeteta (Ljubetić, 2011).

U kutiću za roditelje većinom se odvija jednosmjerna komunikacija odgojitelj – roditelj, ali ponekad se i roditelji uključuju u kreiranje kutića dijeleći informacije za djecu i roditelje iz skupine. Kako bi se proširila mogućnost za bolji protok informacija između roditelja, potrebno je osigurati prostor u sklopu kutića koji bi roditeljima omogućio interaktivnost (Rogulj, 2018).

3.2. Individualni razgovori

„Individualni razgovor je sastanak na koji dolazi jedan ili oba roditelja razgovarati o djetetu s jednim ili oba odgojitelja ili stručnim timom ovisno o temi razgovora.“ (Gluščić i Pustaj, 2008).

Inicijator razgovora može biti odgojitelj ili roditelj te članovi stručnog tima. Prilikom organiziranja individualnog razgovora potrebno je obratiti pažnju na prostorno okruženje, koje mora osigurati njegovo nesmetano odvijanje. Najčešće se održavaju u sobi dnevnog boravaka ili u nekoj drugoj prostoriji u vrtiću. Odgojitelji iniciraju razgovore kako bi informirali roditelje o razvoju i napretku njegovog djeteta. Dijete može biti darovito u nekom području i pokazivati napredak ili određena odstupanja u razvoju. Dinamika organiziranja individualnih razgovora ovisi o potrebi odgojitelja, roditelja ili stručnih suradnika, preporuka je da se organiziraju barem jednom godišnje, ako ne i više puta. Prije organiziranja susreta s roditeljima, važno je da se odgojitelj pripremi za razgovor, kako bi razgovor bio što uspješniji i produktivniji. Ukoliko je potrebno, odgojitelj može dogovoriti uključivanje u razgovor stručnjaka s pojedinih područja, a sve s ciljem prenošenja što jasnijih i konkretnijih informacija vezanih uz neko područje.

Prema Milanović i sur. (2014, str. 105-106) pozitivne strane individualnih razgovora su:

- Dobit za dijete - kvalitetna razmjena informacija omogućit će odgojitelju da kvalitetnije zadovoljiti dječje potrebe u vrtiću, produblјivanje emocionalne veze i stvaranje osjećaja sigurnosti.

- Dobit za roditelja - mogućnost praćenja razvoja svojeg djeteta u vrtiću i bolje upoznati funkcioniranje vrtića i uvijete u kojima raste njegovo dijete. Roditelj može govoriti o svom djetetu i pitati sve što ga zanima.
- Dobit za odgojitelja - bolje upoznaje dijete i roditelja, njihov kućni stil, vrijednosti i načine odgajanja. Ima priliku govoriti o djetetu kako ga vidi, o životu i radu u vrtiću, o očekivanjima roditelja i što roditelji mogu očekivati od odgojitelja i vrtića.

Dok Rosić (2005) navodi negativne strane poput neekonomičnosti koja od odgojitelja zahtjeva mnogo vremena i kvalitetnu pripremu za svakog roditelja posebno. Međutim, odgojitelji često na temelju vlastitog iskustva i kompetencija s vremenom sve manje vremena trebaju za pripremu razgovora. Također, s vremenom odgojitelji su sve više kompetentni u razgovoru s roditeljima. Svoje kompetencije odgojitelj razvija kroz cjeloživotno učenje. Iz navedenog razloga ustanove za rani i predškolski odgoj i obrazovanje nastoje motivirati odgojitelje za sudjelovanje u različitim programima cjeloživotnog učenja.

3.3. Roditeljski sastanci

Roditeljski sastanci su prilika da se uspostavi kontakt između roditelja i odgojitelja te da se roditelji međusobno povežu. Roditelji kroz zajedničku komunikaciju mogu pronaći rješenja za neke probleme svoje djece i davati razne prijedloge ¹.

Prema Rinaldi (2006) moguće je ostvariti interakciju i komunikaciju s obiteljima na nove, suvremenije načine:

- sastanci s roditeljima,
- intervju s oba roditelja,
- sastanci čitave ili manje skupine roditelja,

¹ Zbornica. Preuzeto 10.06.2020. s https://zbornica.com/index.php?option=com_zoo&task=item&item_id=420&Itemid=108

- otvoreni sastanci s ekspertima,
- radionice,
- svečanosti za cijeli vrtić,
- dnevni i višednevni izleti.

Komunikaciju i interakciju s roditeljima je moguće uspostaviti na različite načine, no upravo su roditeljski sastanci najčešći oblik suradnje između roditelja i odgojitelja. Vrste roditeljskih sastanka prema Milanović i sur. (2014, str. 157-158):

- Roditeljske sastanke predavačkog tipa,
- Komunikacijski roditeljski sastanak,
- Roditeljske sastanke oglednog tipa i
- Druženje djece i odraslih

Roditeljski sastanci predavačkog tipa organiziraju se zbog informiranja roditelja o predškolskom odgoju, ustanovi, programu. Pozivaju se stručnjaci izvana, a predavači mogu biti i djelatnici dječjeg vrtića. Sastanci su obavezni, a vrlo se teško prilagoditi posebnostima svakog roditelja te su namijenjeni grupnom prijenosu informacija.

Komunikacijski roditeljski sastanak spada u najčešći oblik suradnje, a raspravlja se o određenoj temi koju odabire odgojitelj te ju razrađuje. Prema Gluščić i Pustaj (2008, str. 38) prilikom sastanka važna je dobra priprema:

- Odgovarajuća tema,
- Struktura susreta koja je unaprijed dogovorena s kolegicom ili stručnim timom, te
- Vrijeme susreta.

Za ostvarivanje ugodnog ozračja u uvodnom djelu započinjemo s igrom kako bi se svi opustili i pripremili za glavni dio. Za provedbu glavnog dijela prema Milanović i sur. (2014, str. 163) postoji pet najčešćih tehnika :

- popis osobina,

- rasprava u malenoj skupini,
- za i protiv,
- “oluja ideja“ i
- igranje uloga.

Zaključni dio pruža mogućnost roditelja za otvaranjem novih tema, postavljanje pitanja te se može odigrati zabavna igra. Poželjno je da se tijekom sastanka vodi zapisnik koji će biti prezentiran roditeljima putem kutića za roditelje koji nisu mogli prisustvovati sastanku da budu upoznati s važnim zaključcima.

Roditeljski sastanci oglednog tipa imaju za cilj demonstrirati roditelju metode i sadržaje rada odgojitelja te uvid u djetetove reakcije na rad. Roditelji podržavaju ovaj oblik sastanka jer im omogućava direktan uvid u ponašanje djeteta u okruženju vrtića te interakciji s odgojiteljem i vršnjacima.

Upravo *druženje djece i odraslih* dio su vrtićke tradicije, dajući mogućnost svim sudionicima da participiraju u aktivnostima. Prema Gluščić i Pustaj (2008, str. 22) druženje djece i odraslih uključuje nekoliko aktivnosti kao što su:

Aktivno uključivanje roditelja u odgojno-obrazovni rad vidljiv je putem *kreativnih radionica roditelja, djeteta i odgojitelja*, to su radionice gdje roditelji zajedno s djetetom i ostalim roditeljima izrađuju konstruktivne predmete za svoje dijete. Važno je da radionica ima jasno definiranu temu, svrhu i cilj kako bi motiviralo što više roditelja. Ovakve radionice najčešće se organiziraju povodom obilježavanja blagdana poput Božića, Karnevala, Uskrsa.

Uključivanje roditelja u organiziranje *kreativnih radionica za djecu* formiraju se na temelju dječjih interesa. Odgojitelj potiče roditelje na prikupljanje potrebnih materijala te organizira radionicu roditelja za djecu na tu temu poput izrada lutkica za kazalište, izrade didaktike, obogaćivanje prostornog okruženja.

Potrebno je spomenuti i uključivanje roditelja u direktan odgojno-obrazovni rad. *Boravak roditelja u skupini* treba dobro planirati, a odnosi se na prezentiranje određenih vještina koje uključuju njegovo zanimanje ili aktivnosti u slobodno vrijeme.

Uz dolazak roditelja u skupinu, odgojitelji organiziraju *posjet radnom mjestu roditelja* koji treba jako pažljivo i detaljno organizirati te sve dogovoriti, a djecu je potrebno pripremiti jer će se kretati u većem broju ljudi. Odgojitelj prije posjeta treba isplanirati trajanje, prijevoz i cijeli niz aktivnosti koji će prethoditi druženju.

Za organizaciju *zajedničkih izleta djece, roditelja i odgojitelja* potrebno je dulje vrijeme, a odgojitelji s djecom razgovaraju o mjestu gdje se ide. Stručni tim pomaže odgojitelju u dogovaranju prijevoza te je uključen i kao pratnja. Neformalniji oblik druženja omogućava roditeljima da se opuste u dobroj atmosferi, a djeca uživaju u zajedničkom druženju.

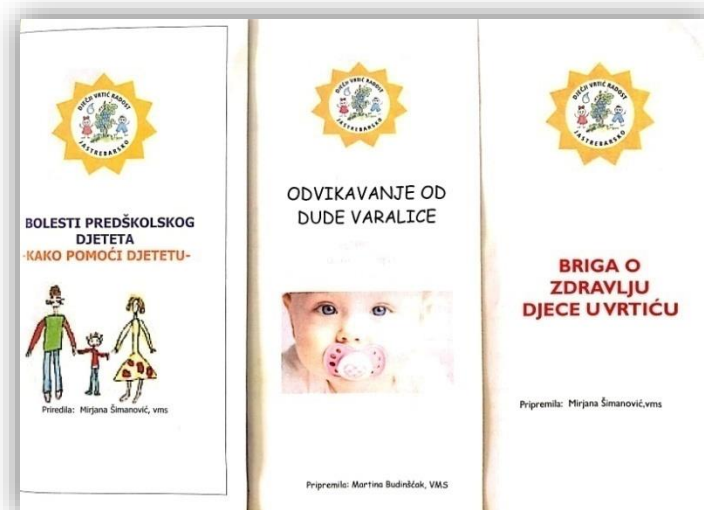
Jedan od oblika suradnje koji nije čest, uključuje *posjet roditeljskom domu*, najčešće se provodi kada je dijete duže vremena bolesno, povodom rođendana ili igre.

3.4. Informiranje putem letka

„Letak je sredstvo komunikacije koje sažeto ili opširno informira zainteresirane o pojedinoj temi i motivira ih na nova promišljanja, djelovanja i rasprave. (Milanović i sur., 2014, str. 146).

Roditelji se putem letka informiraju o nekoj temi koja je bitna za njegovo dijete, npr. period prilagodbe, odvikavanje od pelena i dudu. Cilj letka je kratko i jednostavno informirati o određenoj temi. Prema Milanović i sur. (2014) ovo su najčešće teme za letak u suradnji s roditeljima:

- o vrtiću i programima vrtića,
- područje djetetovog razvoja,
- posebnosti djetetova razvoja,
- o postupcima u posebnim životnim situacijama (gubitak obitelji, stres...) i
- sprečavanje neprimjerenih postupaka odraslih i zaštita djeteta.



Slika 1. Primjer informiranja i motiviranja roditelja putem letaka u Dječjem vrtiću "Radost", Jastrebarsko (slika autora)

Letak „Bolesti predškolskog djeteta – kako pomoći djetetu“ (Slika 1) pruža informacije kako prepoznati znakove bolesti i na koji način roditelj može najbolje pomoći svojem djetetu. Letak „Odvikavanje od duche varalice“ informira o dobrim i lošim stranama korištenja duche, kako održavati i koristiti duche te daje savjete na koji način odviknuti dijete od duche. Naposljetku, letak „Briga o zdravlju djece u vrtiću“ kaže da je jedno od temeljnih dječjih prava - pravo na zdravlje te na koji se način provodi zdravstvena zaštita u vrtiću, koji su najčešći zdravstveni problemi djece i kako pomoći bolesnom djetetu.

3.5. Digitalna tehnologija u suradnji s roditeljima

U ustanovama za rani i predškolski odgoj i obrazovanje danas je veoma bitna i digitalna tehnologija koju najčešće koristimo u kombinaciji s tradicionalnim oblicima suradnje. Digitalna tehnologija u suradnji s roditeljima koristi se radi lakše i brže razmjene informacija. Napretkom tehnologije u obrazovanju, odgojitelji koriste tehnologiju kako bi povećali mogućnosti suradnje s roditeljima. Tehnologija može omogućiti proširenje komunikacije između odgojno – obrazovne institucije i obitelji.

Zadnjih je desetljeća slanje informacija u digitalnom obliku povezalo cijeli svijet i našlo svoje mjesto u svim vrstama profesije i zanimanja pa tako i u svakodnevici roditelja gdje primaju rasporede, planove i donose odluke u skladu s vrtićem i odgojiteljem što znatno poboljšava komunikaciju u svrhu napretka djeteta (Barnes, Guin, Allen i Jolly, 2016).

U odnosu na tradicionalne oblike komunikacije prednosti suvremene komunikacije putem digitalnih medija su (Rogulj, 2018, str. 133):

- brzina,
- trenutno dobivanje i prenošenje informacija,
- ostaje trag elektroničke pošte,
- moguće je komunicirati u bilo koje vrijeme,
- moguće je odabrati ton odgovora i
- brz i povoljan način komunikacije.

Uz navedene prednosti Rogulj, (2018, str. 134) navodi i nedostatke koji se mogu pojaviti:

- prenošenje samo kratkih informacija,
- svi roditelji nemaju dostupno računalo ni pristup internet,
- nedovoljna informatička pismenost i
- mogućnost propuštanja obavijesti zbog neredovite provjere dobivene pošte.

Unatoč činjenicama postojanja pozitivnih i negativnih elemenata digitalna tehnologija omogućava suradnju s roditeljima. Prije korištenja digitalnih tehnologija potrebno je definirati pravila korištenja istih kako bi se smanjili negativni elementi.

Digitalna tehnologija pruža različite načine u komunikaciji putem :

- društvenih mreža,
- mobilnih aplikacija,
- elektroničke pošte,
- web stranice odgojno-obrazovnih ustanova i
- video i foto dokumentacije.

Društvene mreže odnose se na web stranice i aplikacije koje su osmišljene da omoguće ljudima dijeljenje sadržaja brzo i učinkovito. Društvene medije možemo definirati kao aplikacije na svom pametnom telefonu ili tabletu, ali zapravo je ovaj komunikacijski alat započeo s računalima. Do zablude dolazi zbog toga što većina korisnika društvenih medija svojim alatima pristupa putem aplikacija (Hudson, 2019). Društvene mreže mijenjaju način na koji svijet radi sve, od načina na koji ljudi dobivaju informacije do komunikacije i interakcije. Neke od najčešće korištenih su Instagram, YouTube, Facebook i Twitter. Od svih društvenih mreža, Facebook je najčešće korišten jer privlači korisnike svih dobnih skupina, a koristi se u privatne i poslovne svrhe (Banks, 2011). Društvene mreže mogu imati pozitivan utjecaj na suradnju odgojitelja i roditelja. Odgojiteljice Marijana Todić i Danijela Šmit iz dječjeg vrtića „Savica“ u Zagrebu su na početku pedagoške godine formirale privatnu Facebook grupu ². Cilj je bio obogatiti komunikaciju između roditelja i odgojitelja. Ankete su podijelile roditeljima na roditeljskom sastanku i pomoću anketa su dogovorili određena pravila. Ovaj oblik suradnje pokazao se njima veoma uspješan jer su odgojiteljice mogle lakše roditeljima prenijeti dio vrtićke svakodnevice objavljujući fotografije raznih aktivnosti popraćenih dječjim izjavama. Roditelji su kao prednost ovakve suradnje naveli to da na ovaj način zajedno s djecom mogu komentirati fotografije i dan u vrtiću te da ovaj način suradnje efikasno utječe na gradnju partnerskog odnosa ³.

Uz društvene mreže mogu se spomenuti mobilne aplikacije kao računalni programi dizajnirani za pokretanje na mobilnom uređaju, pametnom telefonu ili tabletu (Mobile Application, 2020). Danas se koriste svakodnevno u komuniciranju i razmjeni informacija i sadržaja. Najčešće korištene aplikacije za komunikaciju su Messenger, Viber i WhatsApp te društvene mreže. Amini (2018) sa sveučilišta Tarbuka u Indoneziji smatra da je WhatsApp aplikacija jedan od najboljih alata za komunikaciju između odgojitelja i roditelja jer omogućuje slanje kratkog/brzo snimljenog videa dječje igre, glasovnu poruku, slike te slanje lokacije i dokumenata. Roditelji žele biti više povezani s edukacijom, igrom i razvojem svojeg djeteta, a zbog užurbanog stila života to teško uspijevaju. U takvim situacijama servis za komunikaciju poput WhatsApp-a omogućuje

² Dječji vrtić „Savica“. Preuzeto 09.06.2020. s <http://www.vrtic-savica.zagreb.hr/default.aspx?id=80>

³ Dječji vrtić „Savica“. Preuzeto 09.06.2020. s <http://www.vrtic-savica.zagreb.hr/default.aspx?id=80>

odgojiteljima da podjele s roditeljima trenutak igre ili učenja njihovog djeteta. Mobilne aplikacije omogućuju brže i jednostavnije razmjene informacija te imaju mogućnost stvaranja privatnih grupa namijenjenih razmjeni informacija i dijeljenju raznih sadržaja. Privatne grupe mogu se formirati kod zajedničkih izleta poput ljetovanja/zimovanja. Odgojiteljima tada privatna grupa pod nazivom *Ljetovanje/Zimovanje* omogućava jednostavniji način komuniciranja jer nije potrebno svakom roditelju zasebno slati informacije i slike, već se to radi odjednom. Važno je prije otvaranja grupe samo dogovoriti određena pravila.

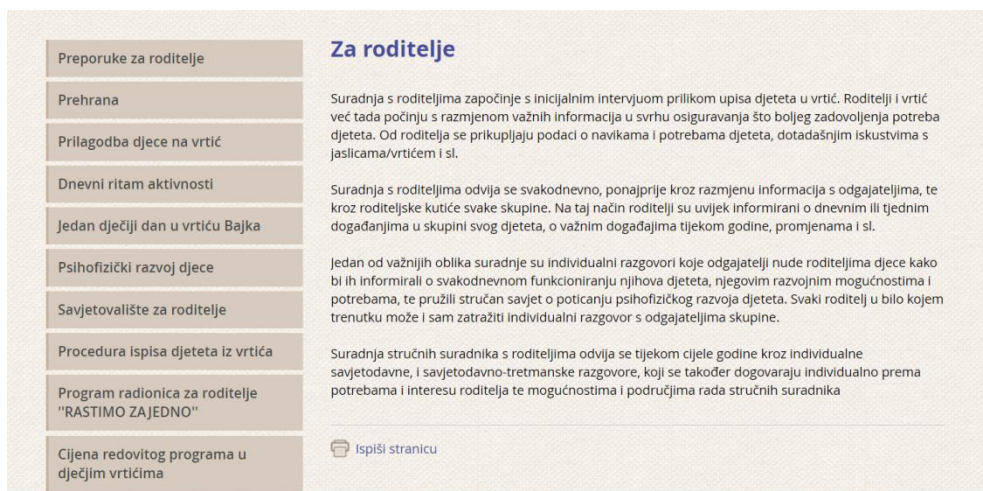
Elektronička pošta, odnosno komunikacija preko e-mail-a, također, ubrzava komunikaciju između odgojitelja i roditelja. Većina roditelja danas koristi e-mail preko mobitela, računala ili na poslu. Podaci koji se mogu slati e-poštom uključuju: biltene, dnevna izvješća, podsjetnike ili čak podsjetnike o podučavanju. Na početku treba pitati roditelje za njihove e-mail adrese kako bi se na ovaj način moglo komunicirati s njima ⁴. Dječji vrtić „Zaprude“ je krenuo sa slanjem e-obavijesti s informacijama o tjednim događanjima u vrtiću ⁵. Roditelji su dobili obrazac koji treba ispuniti ako žele primati obavijesti putem e-maila. Ovo je dobra ideja za početak, no kasnije bi se putem e-maila mogli slati i drugi podatci poput letka pa bi se tu dosta uštedjelo na vremenu.

Web stranica odgojno-obrazovnih ustanova predstavlja ustanovu, bitno je da je kvalitetno i praktično izrađena te da nudi sve informacije koje bi potencijalne korisnike moglo zanimati. Svaka web stranica se razlikuje, počevši od dizajna pa sve do sadržaja, ali uglavnom sve stranice imaju podatke o dječjem vrtiću, radnom vremenu, kontaktu, kutku za roditelje, programu upisa, jelovniku i slično. Kutak za roditelje na stranicama dječjih vrtića može sadržavati bitne informacije za roditelja, a razlikuje se od vrtića do vrtića. Tako na primjeru dječjeg vrtića “Bajka” (slika 2) možemo vidjeti što sadržava

⁴Morgan, S. Preuzeto 13.06.2020. s http://www.earlychildhoodnews.com/earlychildhood/article_view.aspx?ArticleId=485

⁵ Dječji vrtić “Zaprude”. Preuzeto 12.06.2020. s <http://www.vrtic-zaprudje.zagreb.hr/default.aspx?id=72>

kutak za roditelje na njihovoj web stranici ⁶.



Slika 2. Primjer kutka za roditelje na web stranici dječjeg vrtića "Bajka"

Tako roditelji dolaze do informacija koje ih zanimaju na lakši i brži način. Komunikacija preko web stranica je jednosmjerna, a djelomična dvosmjerna komunikacija se postiže ako web stranica vrtića ima forum (Rogulj, 2018).

Video i foto dokumentacija također su jedan od suvremenih oblika suradnje. Fotografiranje je važno jer nam prikazuje ključne trenutke u nekoj situaciji te ako je prikupljena fotodokumentacija kvalitetna reći će nam što dijete u određenoj situaciji radi. Video dokumentacija daje najobjektivniju sliku i pruža mogućnost da vidimo tijekom cijelog procesa, čujemo rasprave i ideje djece te intervencije odgojitelja, ali zahtjeva više vremena od fotodokumentacije (Taloš Lopar i Martić, 2015). Roditeljima video snimka omogućuje bolje razumijevanje djeteta, način na koje dijete uči, kako se s drugom djecom igra i razgovara. Bolje razumijevanje vlastitog djeteta vodi redefiniranju vlastite roditeljske uloge i izgrađivanju novih roditeljskih kompetencija (Slunjski, 2008). Vlahov i Velan (2016) objašnjavaju da video i foto dokumentacija pospješuju komunikaciju između roditelja i odgojitelja na individualnim razgovorima. Vlahov i Velan (2016) napravile su virtualnu mapu za svako dijete u kojoj su se nalazile fotografije i video zapisi. Roditelj tako može vidjeti što njegovo dijete radi u vrtiću te može prokomentirati s

⁶ Dječji vrtić "Bajka". Preuzeto 10.06.2020. s <http://www.vrtic-bajka.zagreb.hr/default.aspx?id=10>

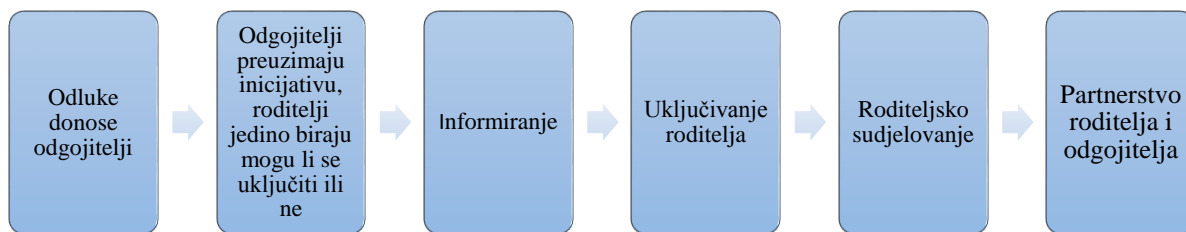
odgojiteljem. Kasnije su stavile mapu na usb priključak ili dvd tako da roditelj može uzeti mapu doma i zajedno s djetetom i obitelji pogledati i prokomentirati situacije u kojima se dijete nalazi u vrtiću. Roditelji imaju više povjerenja u odgojitelja i bolji odnos s djetetom te postaju aktivni sudionici u vrtiću.

4. SURADNJOM DO PARTNERSTVA

Polazište za uključivanje roditelja u život zajednice su međusobno razumijevanje, poštivanje i prihvaćanje, no za dobrobit djeteta to nije dovoljno. Roditelje treba prihvatiti i omogućiti im da aktivno sudjeluju u odgojno – obrazovnoj instituciji (Ljubetić, 2009).

Obitelj i odgojno – obrazovne institucije da bi postale partneri u odgoju prema Rosić (2005) trebaju:

- stalno komunicirati da bi uspostavili ravnopravne partnerske odnose
- djelovati zajedno kao dva partnera bez čije suradnje nije moguća uspješnost niti jedne strane
- odgojitelji/učitelji koji posjeduju stručna znanja i sposobnosti prihvatiti roditelje kao laike koji im mogu dati vrijedne ideje u vezi odgoja
- se međusobno upoznati da bi dobro surađivali
- naći zadovoljstvo u zajedničkom radu uz zajedničke napore ako žele ostvariti suradnju



Slika 3. Proces razvoja suradnje odgojitelja i roditelja (Višnjić Jevtić, 2018, str. 81)

Proces razvoja suradnje roditelja i odgojitelja (Slika 3) donošenje odluka od strane odgojitelja te prihvaćanje inicijative od strane roditelja (Višnjić Jevtić, 2018). Navedena suradnja podrazumijeva informiranje, uključivanje i sudjelovanje. Kada roditelja prihvatimo kao partnera to utječe na kvalitetu svih odnosa u odgojno – obrazovnoj

ustanovi te imamo priliku učiti i razvijati stručne i ljudske kompetencije (Jurković i sur., 2006).

4.1. Razlike suradnje i partnerstva

Suradnja je zajedničko djelovanje i pregovaranje usmjereno prema nalaženju rješenja. Ona postoji kada je tu obostrano poštovanje u slušanju, razumijevanju, prihvaćanju promjena i slično, a nema je kad su ljudi pasivni ili se stalno vraćaju na prijašnje probleme (Galić, 2013). Suradnja razvija i njeguje uglavnom površne i formalne odnose (Ljubetić, 2014, prema Pašalić Krešo, 2004). Problem kod suradnički odnosa je taj što odgojno-obrazovna ustanova zauzima viši položaj u hijerarhiji, što implicira neravnomjernost partnera u odnosu (Ljubetić, 2014). Viša razina suradnje između roditelja i odgojitelja je partnerstvo.

Partnerstvo je sudioništvo u poslu ili igri ⁷, a prema Ljubetić (2014, str. 4) „...partnerstvo je određeno kao najviša razina suradnički odnosa pojedinaca iz obiteljske zajednice (najčešće roditelja i/ili staratelja) i vrtića/ škole (najčešće odgojitelji/učitelji i stručni suradnici) usmjerenih na postizanje zajedničkog cilja, a koji se odvijaju u određenom kontekstu (vrtić/škola koju dijete pohađa) i imaju određeno vrijeme trajanja (najčešće za boravka djeteta u odgojno-obrazovnoj ustanovi).“ Partnerstvo roditelja i odgojitelja je od izuzetne važnosti za samu kvalitetu odgojno – obrazovnog rada. Prema Milanović i sur. (2014, str. 70) „Partnerstvo roditelja i odgojitelja traži veliko povjerenje, izuzetnu otvorenost i toleranciju, a prije svega objektivnost i sposobnost za razmjenu informacija.“ Neosporno je da je partnerstvo roditelja i odgojitelja najpoželjniji oblik suradnje u većini odgojno - obrazovnih institucija to je još uvijek nedostupno (Višnjić Jevtić , 2018).

⁷ Hrvatski jezični portal. Preuzeto 13.06.2020. s <http://hjp.znanje.hr/>

Tablica 2. Razlike između suradnje i partnerstva (Izvor: Ljubetić, 2014, str. 6-7)

ČIMBENICI	SURADNJA	PARTNERSTVO
RODITELJI	Percipiraju se kao "druga strana" u odgoju djece	Percipiraju se kao prvi " učitelji" svoje djece
	Povremeno se uključuju u aktivnosti ustanove	Uključeni u sve aktivnosti ustanove
	Nedostatno informirani o svojim pravima/obvezama u svezi partnerstva s ustanovom	Dobro informirani o svojim pravima/obvezama u svezi partnerstva s ustanovom
	Dolaze u ustanovu po pozivu i/ili u točno određeno vrijeme (npr. dovođenje i odvođenje djece iz dječjeg vrtića)	Dobrodošli su u ustanovu bez ograničavanja vremena boravka u njoj
ODGOJNO-OBRAZOVNO OSOBLJE (odgojitelji/ učitelji/ stručni suradnici)	Nedostatno osposobljeni tijekom formalnog obrazovanja za izgradnju partnerskih odnosa s obiteljima	Osviješteni i informirani o važnosti te kvalitetno osposobljeni za izgradnju partnerskih odnosa s obiteljima
	Pomanjkanje interesa za unaprjeđivanje kompetencija u području partnerstva	Pojačani interes za unaprjeđivanje kompetencija u području partnerstva
CILJEVI/ ZADAĆE/ INTERESI	Pojedinačni, jednosmjerni, interesi "dviju strana"	Opći, posebni, dvosmjerni, u fokusu djeteta i njegova dobrobit
SENZIBILITET ODGOJNO-OBRAZOVNOG OSOBLJA	Nedostatno senzibilizirani za potrebe obitelji	Izrazito senzibilizirani za potrebe obitelji
ODNOSI	Hijerarhijski pozicionirani – roditelji imaju niži rang u odnosu na odgojno-obrazovno osoblje u ustanovi	Ravnopravni – roditelji partneri odgojnoobrazovnom osoblju u ustanovi
KOMUNIKACIJA	Rijetka, nedostatno otvorena, površna i gotovo u pravilu javlja se s pojavom teškoća u djetetovu učenju i/ili ponašanju	Kontinuirana, otvorena, iskrena, podražavajuća, ravnopravna

INICIJATIVA	U pravilu, inicijativu ima ustanova	Inicijativa je obostrana i nadopunjujuća
MOTIVACIJA	Niska razina intrinzične motiviranosti za izgradnju partnerstva; suradnja najčešće "prigodničarska" (teškoće s djecom, financijska pomoć, obveze prema ustanovi)	Visoka razina intrinzične motiviranosti za izgradnju i unaprjeđivanje partnerskih odnosa na svim poljima odgojnoobrazovnog rada
AKTIVNOSTI OBITELJI I USTANOVE	Najčešće usmjerene na informiranje o djetetovim postignućima; instruiranje roditelja za pružanje pomoći djetetu oko domaćih zadaća	Aktivno sudjelovanje u izgradnji kurikulumu ustanove (planiranje, zajednički rad, evaluacija)
OBITELJ-USTANOVA-LOKALNA ZAJEDNICA	Percipiraju se kao odvojeni sustavi koji autonomno funkcioniraju i samo povremeno i po potrebi surađuju	Percipiraju se kao međusobno povezani sustavi u stalnoj interakciji i međudjelovanju

Tablica 2 prikazuje razliku između suradnje i partnerstva (Ljubetić, 2014). Na temelju identificiranih razlika, može se reći kako je partnerstvo viša razina suradnje jer uključuje veći angažman roditelja i odgojitelja kao i njihov prisniji i otvoreniji odnos.

4.2. Čimbenici koji doprinose uspješnom partnerstvu

Kvalitetni odnos između roditelja i odgojitelja, odnosno uspješno partnerstvo podrazumijeva zadovoljavanje određenih čimbenika. Prema Ljubetić (2014) čimbenici izgradnje zdravih odnosa obitelji i odgojno obrazovnih ustanova su: povjerenje, poštovanje, kompetencija, obzirnost, integritet, osjetljivost i ravnopravnost. Ako jedan čimbenik izostaje nemoguće je izgraditi kvalitetan odnos između roditelja i odgojitelja.

Prema Ljubetić (2014, str. 47-48) postoje četiri čimbenika koji doprinose uspješnom partnerstvu, a to su dijete u fokusu, konstruktivnost, jasnoća i konkretnost te kontinuitet.

Čimbenik koji treba biti zadovoljen jest stavljanje *djeteta u fokus*. Roditeljima je dijete na prvom mjestu te djetetu omogućuju razvijanje vještine i potencijala. Roditelje najviše zanimaju informacije o njihovoj djeci te komunikacija usmjerena na dijete povećava roditeljsku odgovornost i ukazuje na kvalitetu veze u obitelji. Kada dijete stavimo u fokus kod roditelja se smanjuje strah od osude od strane odgojitelja/učitelja. Stavljanje djeteta na prvo mjesto danas je sve više praksa i u predškolskim institucijama. Odgojitelji koji naglasak stavljaju na dobrobit djeteta imaju dobre predispozicije za ostvarivanje kvalitetnog partnerskog odnosa s roditeljima.

Konstruktivnost podrazumijeva da je informacija koju roditelji dobivaju korisna i praktična. Konstruktivna komunikacija i dvosmjerna razmjenjena informacija je usmjerena razvoju i unapređivanju djeteta. U komunikaciji trebaju sudjelovati obje strane, odnosno i roditelji i odgojitelji. Danas se preporučuje dvosmjerna komunikacija čija je zadaća prenošenje informacija o djetetu, a cilj joj je utjecati na razvoj djeteta na svim područjima.

Razvoju obitelji najviše koriste *konkretne strategije i jasne upute* jer smanjuju mogućnost prepreka koje je moguće očekivati s obzirom na različitost u obrazovanju odgojitelja i roditelja. Odgojitelji u komunikaciji s roditeljima trebaju koristiti jasan rječnik i poruke koje nemaju dvosmisleno značenje. Tako se smanjuje mogućnost da roditelji na krivi način interpretiraju određene informacije.

Odgojitelji i roditelji trebaju *kontinuirano* komunicirati i razmjenjivati informacije tijekom cijelog odgojno – obrazovnog ciklusa kako bi bili uključeni u dječji razvoj i učenja. Da bi komunikacija bila kontinuirana, obje strane trebaju biti zainteresirane. Od odgojitelja se očekuje da roditelje potiču na kontinuirano komuniciranje s odgojiteljima i drugim djelatnicima predškolske ustanove.

5. ZAKLJUČAK

U obitelji dijete čini prve korake, upoznaje druge ljude, uspostavlja prve kontakte i razvija društveno – socijalne navike. Obitelj je izvor ljubavi, podrške, razumijevanja i ostalih čimbenika koji utječu na proces djetetovog razvoja. Roditelji moraju imati mnogo razumijevanja, strpljenja, upornosti, odricanja i pomoći za dijete u procesu njegovog razvitka. Današnja obitelj jako se razlikuje od tradicionalnih obitelji jer se danas roditeljstvo shvaća kao ravnopravno roditeljsko partnerstvo te se uzima u obzir važnost međusobnog utjecaja djeteta i roditelja te šire socijalne okoline. Problem roditelja danas je usklađivanje poslovnih obaveza i obiteljskog života. Roditelji su neizostavni dio kvalitetnog funkcioniranja zajednice u odgojno – obrazovnim institucijama. U odgojno – obrazovnu instituciju roditelji dovode svoje dijete s punim povjerenjem prema odgojiteljima. Odgojitelji i roditelji se međusobno bolje upoznaju, razmjenjuju stavove, utječu jedni na druge kroz različite oblike suradnje. Suradnja roditelja i odgojitelja važna je zbog optimalnog razvoja i odgoja djeteta. Dobra suradnja korisna je za sve, a vodi prema rješavanju problema vezanih za odgoj i razvoj, osnaživanju roditeljske kompetencije, poticanju aktivnog sudjelovanja roditelja i razvoju partnerstva. Obitelj je važna za djetetov cjelokupni napredak, ali i odgojno – obrazovna institucija ima veliku ulogu u tome pa je ključno da roditelji i odgojitelji u odgojno – obrazovnoj instituciji međusobno surađuju zbog dobrobiti i cjelokupnog razvitka djeteta te da ga zajedno što kvalitetnije pripreme za daljnji život i izazove na koje će dijete naići na svom putu kroz život.

Na temelju svega napisanog može se zaključiti da se od suvremenih odgojitelja očekuje individualan pristup svakom djetetu, koji se temelji na kvalitetnoj suradnji koja ima tendenciju rasta do partnerskog odnosa s roditeljima. Partnerski odnos između odgojitelja i roditelja omogućuje kvalitetniju realizaciju odgoja i obrazovanja svakog pojedinog djeteta. Odgojitelji trebaju omogućiti roditeljima sudjelovanje u brojnim aktivnostima predškolske ustanove te mogućnost svakodnevnog komuniciranja, kako bi roditelji bili pravovremeno informirani o svim aktivnostima, napretku i ponašanju njihovog djeteta, a od roditelja primili potrebne informacije koje će omogućiti individualni pristup djetetu.

LITERATURA

Anić, V. (2003). *Veliki rječnik hrvatskog jezika*. Zagreb: Novi Liber

Amini, M. (2018). Using Social Media WhatsApp Group in Parental Involvement to Improve Child's Independence at Kindergarten. *Advances in Social Science, Education and Humanities Research*, 249, str. 107-111.

Banks, E. (2011). *Facebook Is Most Popular Social Network for All Ages; LinkedIn Is Second*. Preuzeto 12.06.2020. s <https://mashable.com/2011/11/04/facebook-most-popular-forrester/?europe=true>

Barnes, J. K., Guin, A., Allen, K., Jolly, C. (2016). Engaging Parents in Early Childhood Education: Perspectives of Childcare Providers. *Family and Consumer Sciences Research Journal*, 44(4), str. 360–374.

Bašić, J., Trbović, N., Žižak, A. (1993). *Integralna metoda u radu s predškolskom djecom i njihovim roditeljima: teorijski pristup*. Zagreb: Alinea

Brajša, P., Brajša – Žganec, A., Slunjski, E. (1999). *Tajna uspješnog roditelja i odgojitelja – priručnik za rad na sebi namijenjen roditeljima, odgojiteljima, učiteljima i svima koji žele unaprijediti svoj odnos s djecom*. Pula: C.A.S.H.

Brajša, P. (2003). *Roditelji i djeca*. Zagreb: Glas Koncila

Bukvić, T. (2019). *Roditeljski odgojni stilovi i kako ih prepoznati*. Preuzeto 06.06.2020. s <https://www.dinamikom.eu/blog/odgoj-obrazovanje-i-razvoj/718-roditeljski-odgojni-stilovi-i-kako-ih-prepoznati.html>

Čudina-Obradović, M., Obradović, J. (2006). *Psihologija braka i obitelji*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.

- Enciklopedija (2020). Preuzeto 05.06.2020. s
<http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=44557>
- Galić, M. (2013). *Suradnja učitelja i roditelja*. Preuzeto 13.06.2020. s
<http://www.istrazime.com/skolska-psihologija/suradnja-ucitelja-i-roditelja/>
- Giddens, A. (2007). *Sociologija*. Zagreb: Globus.
- Glušćić, J., Pustaj, M. (2008). *Roditelj, dijete, odgojitelj: priručnik za roditelje i odgojitelje*. Jastrebarsko: Vlastita naknada – Jasenka Glušćić.
- Hudson, M. (2019). *What Is Social Media?*. Preuzeto 16.06.2020. s
<https://www.thebalancesmb.com/what-is-social-media-2890301>
- ISSA (2011). *Kompetentni odgajatelji 21. Stoljeća*. Preuzeto 07.06.2020. s
<http://www.korakpokorak.hr/upload/vrtici/praksa-kvaliteta-izvrsnost/issa-standardi-brosura-za-web.pdf>
- Jeić, M. (2013). Suradnja vrtića s roditeljima – primjeri dobre prakse. *Dijete, vrtić, obitelj*, 19(72), str. 4-6.
- Jurković, A., Jurković, I., Jurković, S. (2006). *Susreti s roditeljima u vrtiću: priručnik za odgajatelje*. Đakovo: Tempo.
- Juul, J. (1996). *Vaše kompetentno dijete za nove temeljne vrijednosti obitelji*. Zagreb: Educa.
- Ljubetić, M. (2007). *Biti kompetentan roditelj*. Zagreb: Mali profesor.
- Ljubetić, M. (2014). *Od suradnje do partnerstva obitelji, odgojno-obrazovne ustanove i zajednice*. Zagreb: Element.

Ljubetić, M. (2011). *Partnerstvo obitelji, vrtića i škole: vježbe, zadatci, primjeri*. Zagreb: Školska knjiga.

Ljubetić, M. (2009). *Vrtić po mjeri djeteta – priručnik za odgojitelje i roditelje*. Zagreb: Školske novine.

Maleš, D. (2011). *Nove paradigme ranog odgoja*. Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu - Zavod za pedagogiju.

Mijatović, A. (2000). *Leksikon temeljnih pedagoških pojmova*. Zagreb: Edip

Milanović, M. i suradnici (2014). *Pomozimo im rasti: Priručnik za partnerstvo odgojitelja i roditelja*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta [MZOS]. (2014). Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje. Preuzeto 27.05.2020. s <https://www.azoo.hr/images/strucni2015/Nacionalni-kurikulum-za-rani-i-predskolski-odgoj-i-obrazovanje.pdf>

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa [MZOŠ]. (2008). Državni pedagoški standardi. Preuzeto 28.05.2020. s https://www.hrstud.unizg.hr/_download/repository/Drzavni_pedagoski_standardi.pdf

Mobile Application (Mobile App) (2020). Preuzeto 03.06.2020. s <https://www.techopedia.com/definition/2953/mobile-application-mobile-app>
Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja [NCVVO] (2012). Preuzeto 03.06.2020. s http://dokumenti.ncvvo.hr/Samovrjednovanje/Tiskano/prirucnik_predskolski_odgoj.pdf

Pećnik, N., Starc, B. (2010). *Roditeljstvo u najboljem interesu djeteta i podrška roditeljima najmlađe djece*. Zagreb: Ured UNICEF-a za Hrvatsku.

Petani, R. (2010). *Dimenzije roditeljskog ponašanja i stavovi adolescenata prema obiteljskom životu*. Doktorska disertacija. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet

Rečić, M. (2006). *Odnosi među djecom*. Đakovo: Tempo.

Rinaldi, C. (2006). *In Dialogue with Reggio Emilia*. London: Routledge

Rogulj, E. (2018). Komunikacijske kompetencije odgojitelja. U: A. Višnjić Jevtić i I. Visković (ur.) *Izazovi suradnje – razvoj profesionalnih kompetencija odgojitelja za suradnju i partnerstvo s roditeljima* (str. 111-144). Zagreb: ALFA d.d

Rosić, V. (2005). *Odgoj, obitelj i škola – mala enciklopedija odgoja*. Rijeka: Naklada Žagar.

Schaffer, H. R. (2000). *Social Development*. Massachusetts: Blackwell Publishers Ltd.

Slunjski, E. (2008). *Dječji vrtić – zajednica koja uči*. Zagreb: Spektar medija.

Slunjski, E., Šagud, M. i Branša-Žganec, A. (2006). Kompetencije odgojitelja u vrtiću – organizaciji koja uči. *Pedagoška istraživanja*, 3 (1), str. 45-57.

Stofla, G. (2015). *Nije lako biti roditelj*. Preuzeto 06.06.2020. s <https://majkaidijete.ba/savjeti/pedagogija/item/2187-nije-lako-biti-roditelj>

Taloš Lopar, M. i Martić, K. (2015). Dokumentiranje odgojno-obrazovnog procesa. *Dijete, vrtić, obitelj*, 21 (79), str. 14-15.

Višnjić Jevtić, A. (2018). Suradnički odnosi odgojitelja i roditelja kao pretpostavka razvoja kulture zajednica odrastanja. U: A. Višnjić Jevtić i I. Visković (ur.) *Izazovi suradnje – razvoj profesionalnih kompetencija odgojitelja za suradnju i*

partnerstvo s roditeljima (str. 77-110). Zagreb: ALFA d.d.

Vlahov S., Velan D. (2016). *Video i foto-dokumentacija u suradnji s roditeljima*.

Preuzeto 14.6.2020. s <http://vrtic-olgaban-pazin.hr/2016/03/08/video-i-foto-dokumentacija-u-suradnji-s-roditeljima/>

Vukasović, A. (1999). *Obitelj, škola i intelektualni razvitak mladeži*, Zagreb: Birotisak d.o.o

Zakon o socijalnoj skrbi NN 157/13, 152/14, 99/15, 52/16, 16/17, 130/17, 98/19, 64/20.

Preuzeto 05.06.2020. s <https://www.zakon.hr/z/222/Zakon-o-socijalnoj-skrbi>

POPIS SLIKA

<i>Slika 1.</i> Primjer informiranja i motiviranja roditelja putem letaka u Dječjem vrtiću "Radost", Jastrebarsko	21
<i>Slika 2.</i> Primjer kutka za roditelje na web stranici dječjeg vrtića "Bajka"	25
<i>Slika 3.</i> Proces razvoja suradnje odgojitelja i roditelja	27

POPIS TABLICA

<i>Tablica 1.</i> Stilovi i dimenzije roditeljstva	7
<i>Tablica 2.</i> Razlike između suradnje i partnerstva	29

IZJAVA O SAMOSTALNOJ IZRADI RADA

Izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je završni rad isključivo rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu, a što pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da nijedan dio rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz necitiranog rada, te da nijedan dio rada ne krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za bilo koji drugi rad u bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

Studentica:

U Zagrebu, _____

(potpis)